

Aanmaaktover 19b
AANMAKEN 1 TON AMMONIAK

PRIJS 597.390

Vraag

Wat is de prijs van het aanmaken van 1 ton ammoniak?

Antwoord

	<i>Recept</i>		$\Delta S\sigma$ [kJ/°K]	ΔS_{cf} [kJ/°K]	$\Delta S\theta$ [kJ/°K]
1		338 rijtjesfabrieken	2063	-2079	2570
2	"	1 rijtjeskantoren	21	-1	16
3	"	608 arbeiders	535	-331	817
4	"	1 hscarrier		in 18	
5		2,E+19 m ³ lucht	0	0	0
6	"	455 kg aardgas grondstof	5.335	-541	817
7	"	179 kg dolomiet	310.014	-124.882	397.793
8	"	38 kg waterstof energie		in 17	
9	"	1.024 kg water	3.984	-1	6
10	"	796 kg stikstof	nvt	-10.585	nvt
11	"	386 kg zuurstof	nvt	-4.488	nvt
12	"	5,0 kg dieselolie		in 18	
13	"	523.216 kJ stroom	-213	-230	1.873
14		796 kg stikstof uit Omgeving	10.682	0	0
15	"	956 kg O ₂ uit Omgeving	3.367	0	0
16	"	454 kg H ₂ O naar Omgeving	6.841	0	0
17		1 ton ammoniak maken	-18.348	-5.969	15.153
18	"	1.000 tonkm doen	-29	-71	213
AMT 19b		1 ton ammoniak aanmake	324.465	-144.460	417.385

Gereedschappen

1

338 rijtjesfabrieken

Inzetstaat Rijtjesfabriek

C	T _{p.e.}	T _g	f _n	f _o	f _g
[p.e./jaar]	[sec/p.e.]	[jaar]	[-]	[-]	[-]
2,E+06	2,E+01	75	135	2,5	3,E-06

Toelichting:

- productie-eenheid p.e. = 1 ton ammoniak
- C = 2,E+06 p.e./jaar
- T_{p.e.} = 300*24*3600/C sec/p.e.
- f_n = oppervlakte hele complex / opp. 1 rijtjesfabriek
waarin O r.f. = 10.000 m² MT 3
- f_o : het gehele complex heeft gemiddeld 2,50 maal de hoogte rijtjesfabriek schatting
- n r.f. = Σ f_n*f_o = 338 rijtjesfabrieken
- f_g = (1/(C*T_g))*f_n*f_o
- f_t = Σσ p.e./Σσ daarna = 0,51 toedelingsfactor 't Overzicht
- ΔS inzet ger./p.e. = f_t*f_g * AT 2 Rijtjesfabriek [kJ/°K . p.e.]

AT 2		1	r.fabriek afspelen	2,E+09	-2,E+09	2,E+09
1		1,E-06	r.fabriek doen	2.063	-2.079	2.570

2

2,06 rijtjeskantoren

Inzetstaat Rijtjeskantoor

C	T _{p.e.}	T _g	f _n	f _o	f _g
[p.e./jaar]	[sec/p.e.]	[jaar]	[-]	[-]	[-]
2,E+06	2,E+01	75	608	0,20	3,E-08

Toelichting:

- f_n : de fabriek heeft 608 arbeiders
- f_o : de overhead is 0,20
- f_g = ((1/(C*T_g))*f_n*f_o/30)
- ΔS inzet r.k./p.e. = f_t * f_g * AT RK [kJ/°K . p.e]
- n r.k. = f_t * f_n*f_o/30 = 2,06 rijtjeskantoren

Met AT 3 Rijtjeskantoor :

AT 3		1	r.kantoor afspelen	7,E+08	-3,E+07	5,E+08
2		3,E-08	r.kantoren doen	21	-1	16

3

608 arbeiders

Stel in de r.fabrieken is de gemiddelde inzet 0,4 arbeider/r.f.
 ofwel volcontinu 1,8 „

Inzetstaat Mens					
C	T _{p.e.}	T _g	f _n	f _o	f _g
[p.e./jaar]	[sec/p.e.]	[jaar]	[-]	[-]	[-]
2,E+06	2,E+01	45	608	3,9	3,E-05

Toelichting:

- f_n = bezetting 1 r.fabriek * n r.f.
- f_o = fuitbesteding * f_{kostwinner}
  - . uitbestedingsfactor is 3,9 want
  - . arbeider is kostwinner voor 1,3
- f_g = (1/(C*T_g))*f_n*f_o
  - . arbeider is kostwinner voor 3 personen m.i.v. de arbeider zelf.
- ΔS inzet ger./p.e. = f_t*f_g * AT Mens [kJ/°K . p.e.]

Met AT Mens:

AT Mens		1	mens afspelen	3,E+07	-2,E+07	2,E+07
3		2,E-05	mens doen	535	-331	307
4	1	hscarrier				

De productie wordt per carrier afgevoerd naar een klant.

s = 1.000 km

Dit wordt doorberekend in

18

5 2,E+19 m³ lucht

Men Neme

De lucht is nodig voor het leveren van zuurstof, maar ook voor het opnemen van kooldioxide, stikstofoxiden en fijnstof.

De prijzen voor de massa-overdrachten worden in de betreffende tovers verrekend.

6 455 kg aardgas als grondstof

't Overzicht

Met DT 4 Aardgas

DT 4		1	ton gas halen klaar	11.727	-1.188	1.797
6		0,455	ton gas nemen	5.335	-541	817

Toelichting:

- f_t is toegepast

7 179 kg dolomiet

't Overzicht

Dolomiet is een soortemet van mergel.

Het wordt tot poeder gemalen en gemengd met ammoniumnitraat tot een kunstmest.

Met DT 7 Kalksteen

DT 7		1	ton mergel delven	1.728	-696	2.217
7		179	ton dolomiet doen	310.014	-124.882	397.793

Toelichting:

- f_t is toegepast

8 38 kg waterstofgas voor energie

17

De ammoniumvorming vraagt veel warmte

Hiervoor wordt proceswaterstofgas verbrand.

E ammonium = 4.138.749 kJ

't Overzicht

Verbranding 0,83 kg H₂ geeft 100.000 kJ warmte

KT 5

Voor 1.902 kg NH₃ nodig 34 kg H₂

Zie verder

17

9 1.024 kg water

't Overzicht

Met DT 9 Drinkwater :

DT 9		1	ton water halen klaar	3.892	-1	6
9		1,02	ton water halen doen	3.984	-1	6

Toelichting:

- ft is toegepast

10 796 kg stikstof

't Overzicht

De stikstof wordt uit de dampkring gehaald.

Met DT 0 Kooldioxide :

DT 0		1	mol CO ₂ delven klaar	0,31	-0,37	-0,69
10		28.433	mol N ₂ doen	nvt	-10.585	nvt

Toelichting:

- ft is toegepast

11 386 kg zuurstof

't Overzicht

De zuurstof wordt uit de dampkring gehaald.

Met DT 0 Kooldioxide :

DT 0		1	mol CO ₂ delven klaar	0,31	-0,37	-0,69
11		12.057	mol O ₂ doen	nvt	-4.488	nvt

Toelichting:

- ft is toegepast

12 5,0 kg dieselolie

Vrachtschip neemt	0,0050	kg dieselolie/tonkm	VT 2.6
Totaal	5,0	kg dieselolie	
Zie verder			18

13 523.216 kJ stroom

Stroom voor aandrijving alle meng- en roerwerktuigen.

n el.motor = n r.fabriek . 24 =	8100		MT 2
P el.motor =	10	kJ/s	"
E stroom/p.e. = ft* (250.24.3600/C) . n . P =	523.216	kJ/p.e.	

Met AMT 4 Fossielstroom :

AMT 4		1	kJ fossielstroom aanma	-0,0004	-0,0004	0,0036
13		523.216	kJ fossielstroom doen	-213	-230	1.873

Toelichting:

- ft is toegepast

Pandgeld

14		10.682	voor	796	kg stikstof uit Omgeving	't Overzicht
15		3.367	voor	956	kg zuurstof uit Omgeving	"
16		3.478	voor	454	kg water naar Omgeving	"

Toelichting:

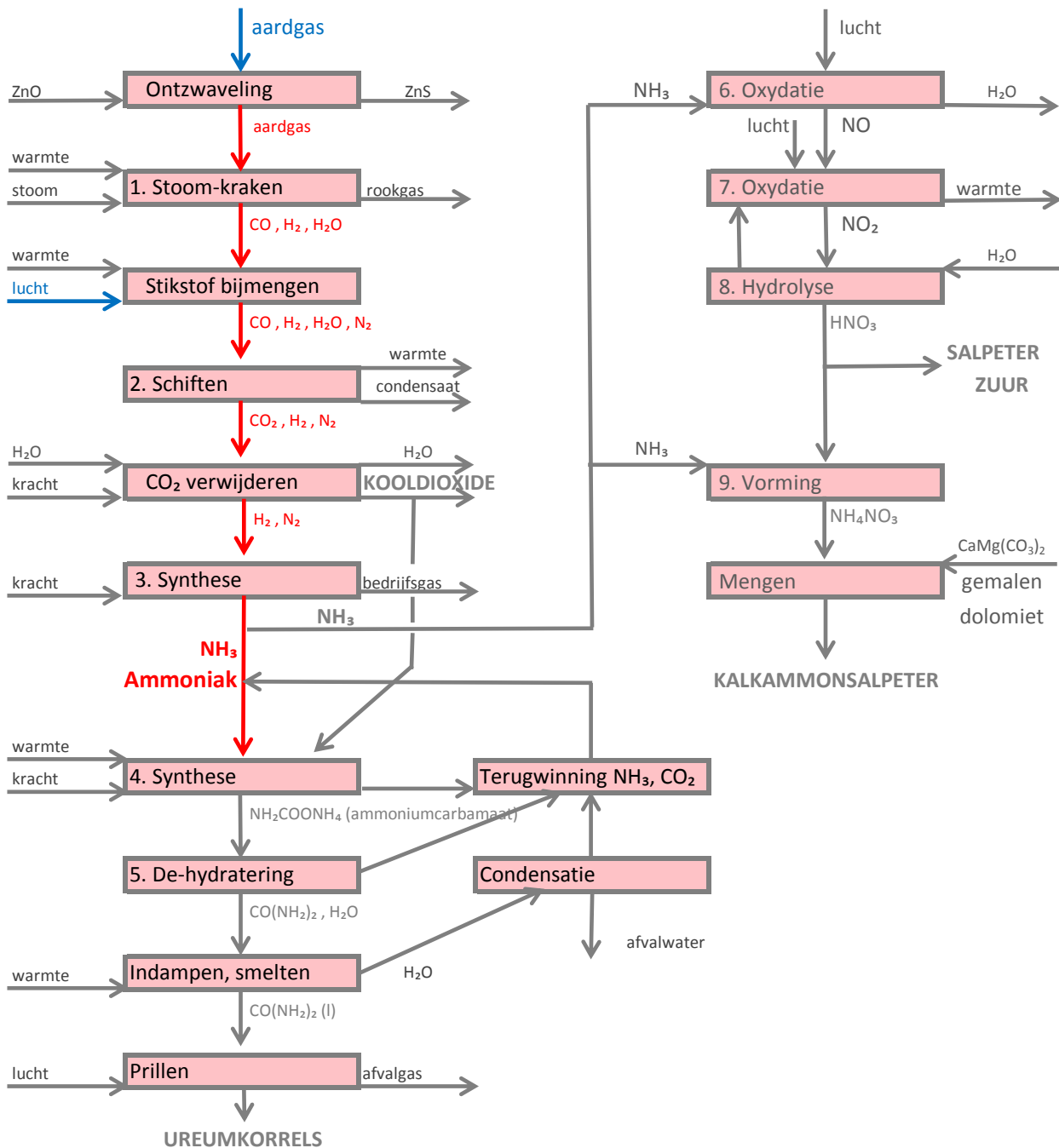
- ft is toegepast

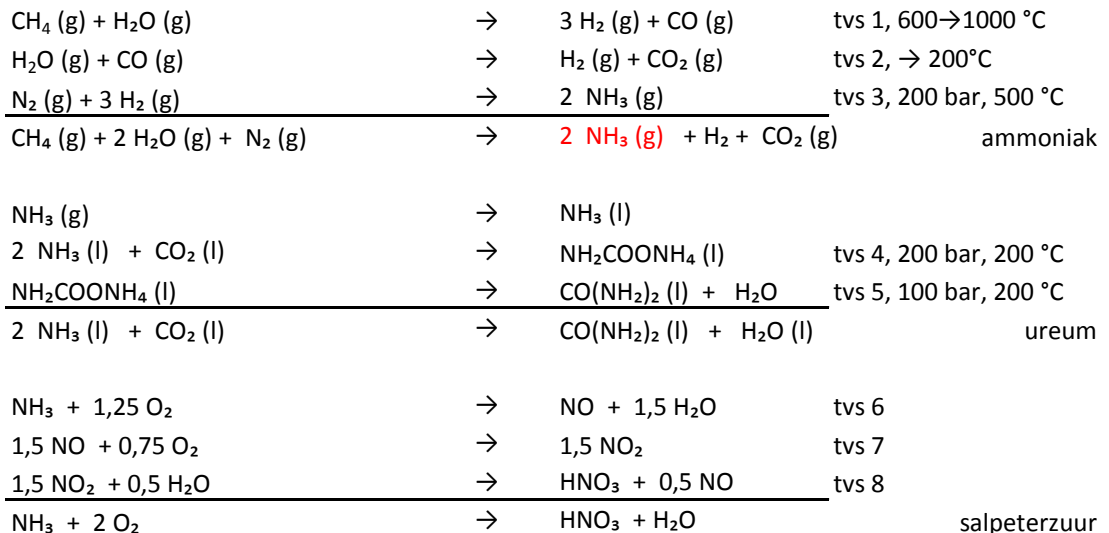
Roeren & Mengen

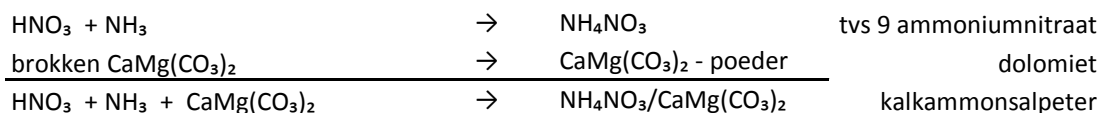

17 1 ton ammoniak maken

● **Vorming So :**

<i>'t Overzicht</i>							
Termen reactievlg]	M [kg/mol]	n	m [kg]	S σ [kJ/°K.mol]	S σ [kJ/°K]	Hf [kJ/mol]	Hf [kJ]
Vóór							
CH ₄	0,016	55.929	895	0,186	10.403	-75	-4,E+06
H ₂ O(g)	0,018	111.858	2.013	0,188	21.029	-242	-3,E+07
N ₂	0,028	55.929	1.566	0,191	10.682	0	
CaMg(CO ₃) ₂			353				
O ₂ (proces)	0,032	23.716	1.606	0,205	4.862	0	
O ₂ (energie)	0,032	8.588	275	0,205	1.761		
Na							
NH ₃ (g)	0,017	111.858	1.902	0,193	21.589	-46	-5,E+06
H ₂	0,002	55.929	112	0,130	7.271	0	
CO ₂ (g)	0,044	55.929	2.461	0,213	11.913	-393	-2,E+07
CaMg(CO ₃) ₂			353				
O ₂ (proces)	0,032	23.716	1.606	0,205	4.862	0	
O ₂ (energie)	0,032	8.588	275	0,205	1.761		
Daarna							
NH ₃ (l)	0,017	58.824	1.000	0,097	5.676	-80	-5,E+06
H ₂ (vrij)	0,002	38.753	78	0,130	5.038	0	
CO ₂ (l)	0,044	5.682	250	0,155	881	-403	-2,E+06
CO ₂ (g)	0,044	42.894	1.887	0,213	9.136	-393	-2,E+07
CO(NH ₂) ₂ (l)	0,060	7.353	441	0,105	772	-334	-2,E+06
HNO ₃	0,063	11.858	747	0,155	1.838	-173	-2,E+06
NH ₄ NO ₃	0,080	13.235	1.059	0,151	1.999	-365	-5,E+06
CaMg(CO ₃) ₂			353				
H ₂ O (l)(proces)	0,018	19.211	584	0,188	3.612	-285	-5,E+06
H ₂ O (l)(energie)	0,018	17.176	309	0,188	3.229		
$\Delta S_{\sigma} =$					-18.025	$\Delta H_f =$	-7,E+06

$$\Delta S_{\sigma \text{ p.e.}} = -9.163 \text{ kJ/}^{\circ}\text{K . p.e.}$$

$$\Delta H_f = -3.763.113 \text{ kJ/p.e.} \quad \text{exotherm}$$

Toelichting:

- het fabriekscomplex produceert per jaar:

ammoniak	NH ₃	1.700	kton
kooldioxide	CO ₂ (l)	425	„
ureum	CO(NH ₂) ₂ (l)	750	„
salpeterzuur	HNO ₃	1.270	„
KAS	NH ₄ NO ₃ /CaMg(CO ₃) ₂	1.800	„

- KAS staat voor kalkammonsalpeter, een mengsel van 75 massa% ammoniumnitraat NH₄NO₃ en 25 massa% dolomiet CaMg(CO₃)₂

- ft is toegepast

- ΔH_f is exclusief de verbranding van waterstof voor proceswarmte, zie daarvoor 6,0

● **Spreiding ΔS_{cf} en Opwarming ΔS_{θ} :**

> kooldioxide naar Omgeving

Met DT 0 Kooldioxide:

DT 0		1	mol CO ₂ delven klaar	0,31	-0,37	-0,69
17		-21.807	mol CO ₂ doen	-6.738	8.118	15.153

Toelichting:

- ft is toegepast

> stikstof uit Omgeving

Met DT 0 Kooldioxide:

DT 0		1	mol CO ₂ delven klaar	0,31	-0,37	-0,69
17		28.433	mol N ₂ doen	n.v.t.	-10.585	n.v.t.

Toelichting:

- alleen de spreidingskolom is van toepassing, want geen reactie in de oceaan en geen broeikaseffe

- zie voor het pandgeld uit de vormingskolom

Pandgeld

- ft is toegepast

● **Doen 38 kg waterstofgas verbranden 8**

Met KT5 Waterstofgas :

KT 5		0,83	kg waterstofgas klaar	-54	-77	0
17		38	kg waterstofgas doen	-2.446	-3.502	0

Toelichting:

- ft is toegepast

18 1.000 tonkm doen

Toelichting:

- ft is toegepast

● HScarrier :

Verplaatsen : 1,0 p.e.

over 1.000 km 4

Met VT 3 HScarrier :

VT 3		1	hscarriertonkm klaar	-0,03	-0,07	0,21
18		1.000	hscarriertonkm doen	-29	-71	213

Klaar !

Bronnen :

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlandse_Stikstof_Maatschappij_\(NSM\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlandse_Stikstof_Maatschappij_(NSM))

<https://www.yara.nl/over-yara/yara-in-de-benelux/yara-sluiskil/>

<https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/large-volume-inorganic-chemicals-ammonia-acids-and-fertilisers>